

Warszawa, maj 2024 r.

Ministra Edukacji Narodowej
Pani Barbara Nowacka

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej
Pani Katarzyna Lubnauer

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej
Pani Joanna Mucha

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej
Pan Henryk Krupa

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej
Pani Paulina Piechna-Więckiewicz

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej
Pani Izabela Ziętka

Stanowisko w sprawie prac nad strategią polskiej edukacji oraz harmonogramu zmian

Edukacja powinna stać się jednym z priorytetów rządu na najbliższe lata. Szkoła potrzebuje zmian wynikających z przemyślanej i zaprojektowanej w dłuższej perspektywie strategii edukacyjnej. **Oczekujemy, że MEN weźmie pod uwagę sformułowane niżej postulaty w sprawie podjęcia i uspołecznienia prac nad całościową strategią edukacyjną oraz urealnienia harmonogramu wprowadzanych zmian.** Środowiska edukacyjne, społeczne i akademickie są gotowe wspierać rząd w tych działaniach.

Rok temu pisaliśmy w publikacji [Nowe otwarcie](#): „**Polska szkoła potrzebuje zmian – dużych i małych, systemowych, ale też drobnych.** Na początek potrzebuje jednak powiewu świeżego powietrza, po latach zaciskania gorsetu centralnej regulacji i kontroli”. To marzenie stało się faktem – 15 października 2023 roku powiał wiatr odnowy, również w edukacji.

Środowisko edukacyjne czekało na ten moment od lat. Zapowiadane w kampanii wyborczej zmiany miały iść w stronę decentralizacji, wzmocnienia samodzielności szkoły oraz pozycji nauczycielek i nauczycieli, a także dbałości o uczniowski dobrostan i szkolną demokrację. Nowe władze radykalnie podniosły nauczycielskie wynagrodzenia, odpartyjniły kuratoria. Na znaczeniu ma zyskać edukacja zdrowotna i obywatelska, trwają rozmowy o pragmatyce zawodu nauczyciela. **Wiele działań MEN jest zbieżnych z naszymi postulatami.**

Cieszy nas zwłaszcza zapowiedź nowego paradygmatu myślenia o edukacji. Od września 2026 roku do szkół ma wejść nowa podstawa programowa w klasach I, IV i VII szkoły podstawowej, a od września 2028 roku – w klasie I szkoły ponadpodstawowej. **Z naszej perspektywy jednak dwa lata – bo tyle zostało do pierwszej zapowiadanej zmiany – to za krótki czas, by odpowiedzialnie przeprowadzić tak wielką reformę:** wypracować całościową wizję nowoczesnej edukacji, odbyć pogłębioną debatę o nowej podstawie (co powinno stać się kołem zamachowym zmiany), a potem skutecznie ją wdrożyć.

Często słyszymy, również z MEN, że polskiej szkole przydałoby się trochę stałości i porządku. **Według nas potrzebna jest dobra, wspólnie wypracowana wizja szkoły, a przede wszystkim – czas.** To warunek jakościowych zmian, o czym wiemy z doświadczeń innych państw: Finlandii, Irlandii, Walii, Kanady, Australii, Nowej Zelandii czy Estonii, które przez taki proces przeszły lub teraz przechodzą.

Zyskamy więcej czasu, jeżeli zostanie zbudowana strategia edukacyjna wyrastająca ponad ideologie zwalczających się partii i cykle wyborcze. Strategia nie dla jednej kadencji parlamentu czy jednego pokolenia, a co najmniej do 2040 roku. W jej centrum trzeba postawić potrzeby młodych obywateli i obywaterek, którzy stają wobec zmieniających się wyzwań. Wymaga to kształtowania kompetencji XXI wieku, a nie szczegółowych informacji. Zręby takiej strategii zarysowaliśmy w [Mapie drogowej dla edukacji](#) – to jeden z możliwych punktów wyjścia.

Przeprogramowanie na wartościową edukację wymaga uważności i spokojnej rozmowy, o co trudno w silnie spolaryzowanym społeczeństwie. Rozporządzenie o pracach domowych oraz proces „odchudzania” podstawy programowej wzbudziły kontrowersje i napięcia, których przynajmniej częściowo można było uniknąć.

Oczekujemy także przejrzystych zasad tworzenia zespołów koordynujących oraz jasności co do trybu ich pracy i decyzyjności. Mamy też nadzieję, że zostaną

wykorzystane różne formy uspołecznienia procesu zmian, od prekonsultacji na etapie tworzenia dokumentów, przez konsultacje w sieci (z narzędziami do analizy nadesłanych uwag), po grupy fokusowe czy nauczycielskie, panele obywatelskie oraz uczniowskie i naukowe debaty o profilu absolwenta i wytycznych dla twórców podstawy.

Żadna reforma nie wydarzy się dlatego, że zostaną zmienione zapisy w dokumentach. Najważniejsi są nauczyciele i nauczycielki, ich kompetencje oraz poczucie, że to także ich reforma. Michael Fullan, znawca systemów edukacji na świecie, podpowiada, że „jeśli jakość pracy nauczyciela jest podstawowym czynnikiem wpływającym na uczenie się uczniów i jeśli dążymy do transformacji całego systemu, to musimy doprowadzić do sytuacji, w której praktycznie wszyscy nauczyciele czują się autorami reform”. Nie można tego zaniedbać – widać to we wszystkich systemach edukacji, które odniosły sukces. Należy też, tak jak to zrobiono choćby w Walii, prowadzić kampanię społeczną o szkole na miarę XXI wieku, o pożądanym profilu jej absolwenta, nowych sposobach nauczania i uczenia się. **Za dużo było w Polsce złej narracji o szkole. Potrzeba czasu i środków, żeby ją zmienić.**

Sygnatariusze:

1. Centrum Nauki Kopernik
2. Edukacyjna Fundacja im. Romana Czerneckiego
3. Fundacja Code for Green (dotychczas Fundacja Forum Inicjatyw Społecznych)
4. Fundacja Edumind
5. Fundacja EduTank
6. Fundacja Envisio
7. Fundacja Panoptykon
8. Fundacja Teach for Poland
9. Fundacja OFF school
10. Fundacja SOK
11. Fundacja Ja, Nauczyciel
12. Fundacja Szkoła z Klasą
13. Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
14. Fundacja Wspomagania Wsi
15. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę
16. Fundacja Cyfrowa Innowacja
17. Fundacja Varia Posnania
18. Fundacja Ośrodka KARTA
19. Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego
20. Fundacja Edukacji Domowej
21. Grupa OOSP "Łańcuch Światła"
22. Holistic Think Tank

23. Obywatele Kultury
24. Kobiety Filmu
25. Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej
26. Społeczne Towarzystwo Oświatowe
27. Stowarzyszenie dO!PAmina lab
28. Stowarzyszenie Kogutorium
29. Ruch społeczny NIE dla chaosu w szkole
30. Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”
31. Ruch Społeczny Obywatele dla Edukacji
32. Polska Fundacja im. Roberta Schumana